

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Зарубіжна
література: світові шедеври в сучасному контексті»

Розробник(и): ФОП Мамченко Володимир Павлович, ЄДРПОУ 3172409858

Рецензент(и): Фізична особа підприємець В. П. Мамченко

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Вивчення світової класики та сучасної літератури допомагає учням розуміти різні культури та розвивати емпатію.

Цільова група: Вчителі зарубіжної літератури, словесники.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації – Розвиток літературної та соціокультурної компетентності вчителів.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення сучасних літературознавчих підходів
- Методика роботи з перекладами та оригіналами
- Формування читацьких інтересів цифрового покоління

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- літературна освіченість
- культурологічна компетентність
- комунікативна майстерність

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги зможуть зацікавити учнів світовою літературою, проводячи паралелі між

книжними сюжетами та реальним життям.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Онлайн-ресурси для реалізації формульовального оцінювання	1	1-29	2-30
2	Створення якісної презентації та розробка власного шаблону	1	1-29	2-30
3	Мнемотехніка - технологія ефективного запам'ятовування інформації	1	1-29	2-30
4	Практика з Zoom/Skype GoogleClass	1	1-29	2-30
5	Інтерактивні сервіси миттєвого опитування: анкетування, тести, квести	1	1-29	2-30
6	Онлайн інструменти Canva, Prezi, LearningApps, Kahoot, Mural, Padlet, Quizizz, Gamilab для організації дистанційного навчання.	1	1-29	2-30
7	Padlet та його застосування у дистанційному навчанні	1	1-29	2-30
8	Навички ефективного конспектування. Робочий зошит.	1	1-29	2-30
9	Нейробіка та практики ефективного запам'ятовування.	1	1-29	2-30
10	Цифрові інструменти Google для освіти	1	1-29	2-30
11	Диференційований підхід у навчанні. Вибір дидактичного матеріалу.	1	1-29	2-30
12	Хмарні технології в освіті: анкетування, тести та квести	1	1-29	2-30
13	Інтернет-ресурси для проведення уроку: Canva, Word Art.	1	1-29	2-30
14	Інструменти для сторітелінгу. Навчання спеціальним програмам для сторітелінгу: Easy Sketch Pro та Sparkol VideoScribe	1	1-29	2-30
15	Google forms: анкетування та створення тестів	1	1-29	2-30
16	Перевернуте навчання з Edpuzzle.	1	1-29	2-30
17	Можливості LearningApps і принцип роботи	1	1-29	2-30
18	Інтерактивні заняття та перевірка знань. Онлайн-тестування.	1	1-29	2-30
19	Інтерактивні інструменти на уроках. Створення цікавих презентацій.	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
20	Інструментарії викладання предмету за допомогою платформи Classtime.	1	1-29	2-30
21	Проблеми виправлення учнівських помилок. Нові підходи	1	1-29	2-30
22	Інструменти викладання 2025-2026. Зворотний дизайн.	1	1-29	2-30
23	Полівекторність інтерпретаційної роботи на уроках зарубіжної літератури	1	1-29	2-30
24	Методики розвитку пам'яті в учнів на уроках.	1	1-29	2-30
25	Використання онлайн дошок для спільної роботи на уроці. Приклади завдань.	1	1-29	2-30
26	Розвиток мислення та зв'язного мовлення на уроках української та зарубіжної літератури.	1	1-29	2-30
27	Microsoft Word та Excel. Засоби для ефективного контролю знань та співпраці в освітньому середовищі.	1	1-29	2-30
28	Зростання цікавості учнів до навчання через застосування ігрових методик на уроках.	1	1-29	2-30
29	Онлайн сервіси та додатки для дистанційного навчання.	1	1-29	2-30
30	Ігрові засоби ІКТ під час практичних занять. Нестандартні уроки.	1	1-29	2-30
31	Реалізація формульовального оцінювання через онлайн-інструменти.	1	1-29	2-30
32	Предметні знання й ефективне застосування їх на практиці. Зарубіжна література у 5 класі Нової Української Школи.	1	1-29	2-30
33	Зарубіжна література. НУШ 5 клас. Підвищення кваліфікації	1	1-29	2-30
34	Дистанційне навчання. Додатки для планування, контролю та проведення уроків.	1	1-29	2-30
35	Робота з сучасними онлайн інструментами. Mentimeter для навчання та інтерактиву.	1	1-29	2-30
36	Розширення знань учнів за допомогою візуальної інформації.	1	1-29	2-30
37	Залучення учнів через візуалізацію: інноваційні методи навчання.	1	1-29	2-30
38	Оволодіння пам'яттю: вивчення процесів пам'яті та методів покращення запам'ятовування.	1	1-29	2-30
39	Розширення можливостей викладачів: використання додатків Google для безперервного освітнього процесу.	1	1-29	2-30
40	Впровадження Державного стандарту базової середньої освіти на уроках Зарубіжної літератури НУШ	1	1-29	2-30
41	Як вивчати класиків: нетривіальний урок літератури в НУШ	1	1-29	2-30
42	Інтегрований підхід до викладання мови та літератури: як ефективно формувати ключові компетенції учнів	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
43	Формування життєвої компетентності на уроках української словесності як шлях до самореалізації учнів та учениць.	1	1-29	2-30
44	Компетентнісний підхід у навчанні: Як об'єднати мову та літературу для розвитку учнів	1	1-29	2-30
45	Створення підтримуючої атмосфери: Психологічні аспекти взаємодії на уроках	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Онлайн-ресурси для реалізації формувального оцінювання
Ключові питання теми: Освоїти платформу Classdojo

Тема 2. Створення якісної презентації та розробка власного шаблону

Ключові питання теми: в отриманні практичних знань та умінь, чіткого зрозумілого алгоритму роботи з сучасними онлайн інструментами для створення презентацій та сервісами Google

Тема 3. Мнемотехніка - технологія ефективного запам'ятовування інформації

Ключові питання теми: Коли дитина зазубрює вірш - вона зовсім не розвиває свою пам'ять. Зазубрювання не сприяє розвитку. Навчальне заняття створене для того, щоб показати вчителям, як можна зробити процес запам'ятовування інформації цікавим, веселим та ефективним, створюючи для цього умови для розвитку пам'яті, мислення, уваги та уяви.

Тема 4. Практика з Zoom/Skype GoogleClass

Ключові питання теми: Сучасний світ, переформатований малоочікуваними та непередбаченими соціальними обставинами поставив перед освітянами нові виклики, завдання та цілі. Відтак пошук новітніх методик, методів, прийомів, засобів і каналів передачі інформації перетворився з клішованих словосполучень навчальних проограм, авторефератів і звітів на реальне вправування педагогів і учнів. Сьогоднішнє спілкування у прямому етері пролле світло на основні характеристики, особливості, окремі недоліки та переваги включно - ігровий компонент, що невимушено й органічно стає частиною заняття цих платформ, необхідність їх комбінування для досягнення максимально ефективних результатів.

Тема 5. Інтерактивні сервіси миттєвого опитування: анкетування, тести, квести

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує нових підходів до навчання і викладання; зокрема, оволодіння онлайн-інструментами миттєвих опитувань допоможе вчителю ефективно і якісно вирішувати поставлені завдання на уроці

Тема 6. Онлайн інструменти Canva, Prezi, LearningApps, Kahoot, Mural, Padlet, Quizizz, Gamilab для організації дистанційного навчання.

Ключові питання теми: Організація якісного навчання з використанням цифрових технологій, комунікація з учнями на відстані, створення мотивувацій до навчання, допомога батькам. Адаптація до сучасних реалій, які спонукають до пошуку нових форм надання освіти з

метою поліпшення її якості та доступу до неї, зокрема, в умовах соціального дистанціювання під час пандемії.

Тема 7. Padlet та його застосування у дистанційному навчанні

Ключові питання теми: Дистанційка. Страшно? Та ні, абсолютно ні, якщо володієш потрібними інструментами

Тема 8. Навички ефективного конспектування. Робочий зошит.

Ключові питання теми: Риси, типи, види, способи, правила і техніки конспектування. Оформлення конспектів. Скрайбінг. Правила візуалізації. Спільне конспектування

Тема 9. Нейробіка та практики ефективного запам'ятовування.

Ключові питання теми: Нейробіка: ТОП-10 вправ айсбрекери та енерджайзери для різних вікових груп учнів. Пам'ять: гальма і драйвери. Види пам'яті. Методи запам'ятовування теорії, імен, дат, обличч постатей. ТОП-10 вправ для синхронізації півкуль мозку. Шляхи підвищення рівня концентрації та працездатності. Лайфхаки нейрохакінгу для швидкого запам'ятовування

Тема 10. Цифрові інструменти Google для освіти

Ключові питання теми: Дистанційне навчання вимагає широко використання інтернет засобів. Найкращий приклад з великим ступенем інтеграції являють собою гугл-інструменти

Тема 11. Диференційований підхід у навчанні. Вибір дидактичного матеріалу.

Ключові питання теми: Створення дидактичного матеріалу в програмах learningapps та liveworksheets

Тема 12. Хмарні технології в освіті: анкетування, тести та квести

Ключові питання теми: Вміння проектувати й організовувати сучасне освітнє середовище для навчання, ефективно реалізовувати стратегію і тактику вивчення шкільних предметів із застосовуванням сучасних методів освітніх технологій, у тому числі й інформаційні, для забезпечення високої якості навчально-виховного процесу. Вміння створювати анкетування, тести, квести з використанням сучасних онлайн сервісів

Тема 13. Інтернет-ресурси для проведення уроку: Canva, Word Art.

Ключові питання теми: Сучасному вчителю складно зорієнтуватися у різноманітні інтернет-ресурсів, які стали б у нагоді для проведення уроку. Програма ознайомить із типами завдань, які можна створити на цих ресурсах. Продемонструє алгоритм роботи із ресурсами. Покаже переваги Canva та Word Art. Отриманий досвід дозволить учасникам правильно підібрати ці інструменти згідно до мети, завдань, очікуваних результаті уроку.

Тема 14. Інструменти для сторітелінгу. Навчання спеціальним програмам для сторітелінгу: Easy Sketch Pro та Sparkol VideoScribe

Ключові питання теми: Нова школа потребує нових умінь і я намагаюсь їх освоїти і плодитись ними

Тема 15. Google forms: анкетування та створення тестів .

Ключові питання теми: Ознайомлення із Google forms, їх практичне застосування.

Тема 16. Перевернуте навчання з Edpuzzle.

Ключові питання теми: Педагогам необхідно оперативно реагувати на

сучасні виклики освіти, освоюючи нові методики та цифрові інструменти для навчання. Теоретичний матеріал в математиці найчастіше за все достатньо об'ємний, на його викладку вчителю витрачає багато часу. І зовсім обмаль часу залишається на розв'язування вправ і задач. На платформі Edpuzzle теорію вчитель задає опанувати вдома, а на уроках з'являється можливість більше розв'язати практичних завдань, розширити методологію пошуку вірних рішень, аналізу досліджень. Обґрунтування логічних кроків розв'язання. В ході тренінгу педагоги навчаться створювати та опрацьовувати матеріали для домашнього завдання за допомогою ресурсу Edpuzzle, оцінювати роботу унів, тримати зворотній зв'язок із ними. Під час тренінгу наживо створимо клас, задамо та опрацюємо домашнє завдання, перевіримо його виконання та налаштуємо зворотній зв'язок із учнями.

Тема 17. Можливості LearningApps і принцип роботи

Ключові питання теми: LearningApps - повністю безкоштовний онлайн-сервіс з Німеччини, що дозволяє створювати інтерактивні вправи для перевірки знань. Нехай вас не лякає країна походження - сервіс русифікований, і за рідкісним винятком, знання іноземної мови не знадобиться.

Тема 18. Інтерактивні заняття та перевірка знань. Онлайн-тестування.

Ключові питання теми: Kahoot - це онлайн сервіс для створення інтерактивних завдань. Дозволяє створювати тести, опитування, вікторини. Платформу можна використовувати під час роботи з будь-якими віковими категоріями. Добре підійде як для молодшої школи, так і для дорослих людей.

Тема 19. Інтерактивні інструменти на уроках. Створення цікавих презентацій.

Ключові питання теми: Під час пандемії сучасна освіта зіткнулась із проблемою організації якісного дистанційного навчання, проблемою освітян був вибір інструментів та додатків для організації дистанційного та змішаного навчання. Інструменти Microsoft допомагають організувати якісне змішане навчання

Тема 20. Інструментарії викладання предмету за допомогою платформи Classtime.

Ключові питання теми: Classtime - зручний освітній інструмент, за допомогою якого можна організовувати опитування учнів онлайн у реальному часі та створювати тести для домашньої та самостійної тренувальної роботи над темою. Існує ряд способів додати питання до тесту: знайти через Публічну бібліотеку або бібліотеку ЗНО, отримати питання за посиланням від колеги, створити власні питання. Платформа дозволяє створювати власні питання різних типів: з однією правильною відповіддю, з кількома правильними відповідями, правда/неправда, текст, на встановлення відповідності та інші. Для створення питань з точних наук платформа Classtime дозволяє додавати формули за допомогою мови розмітки Latex. А для наочності навчання до питань можна додавати зображення та відео з YouTube.

Тема 21. Проблеми виправлення учнівських помилок. Нові підходи

Ключові питання теми: Виправлення помилок є досить болючим процесом для учня. Багато хто з учнів засмучується через велику кількість виправлень у своїх роботах та відповідях, набуває комплексів, які заважають йому під час написання наступних робіт або під час усних виспівів. Це погано впливає на розвиток креативності та впевненості. Необхідно прищепити учню інше сприйняття помилки, акцентувати на тому, що помилка - це можливість розвиватися, ставати розумнішим,

збагнути те, чого раніше ти не розумів.

Тема 22. Інструменти викладання 2025-2026. Зворотний дизайн.

Ключові питання теми: Що таке ефективне навчання? За яких умов воно можливе? Які фактори впливають на ефективність освітнього процесу? Як розвивати навички майбутнього? Що таке зворотний дизайн? На ці та інші питання шукатимемо відповіді разом

Тема 23. Полівекторність інтерпретаційної роботи на уроках зарубіжної літератури

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, потребу в зацікавленості дитини навчальним процесом. Треба :-вказати на сутнісні особливості та своєрідність інтерпретаційної діяльності на уроках зарубіжної літератури;- розкрити різноманітність інтерпретаційних підходів при аналізі літературних творів;- акцентувати увагу на взаємозалежності особливостей художньо - образного втілення та інтерпретації твору;- провести моделювання варіантів інтерпретацій літературного твору;

Тема 24. Методики розвитку пам'яті в учнів на уроках.

Ключові питання теми: Шкільна програма не передбачає навчання мистецтву запам'ятовування, хоча пропонує багато матеріалу для запам'ятовування. Методики заам'ятовування давно розроблені людством, варто було б додавати їх у шкільну програму, щоб полегшувати процес запам'ятовування для дітей.

Тема 25. Використання онлайн дошок для спільної роботи на уроці. Приклади завдань.

Ключові питання теми: Приклади спільних дошок для роботи Padlet, Jamboard, Trello, Miro Ідеї використання спільних дошок в освітньому процесі

Тема 26. Розвиток мислення та зв'язного мовлення на уроках української та зарубіжної літератури.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, потребу в зацікавленості дитини навчальним процесом. Інтерпретація твору повністю відповідає вимогам часу та психології сучасного школяра: сприяє розвитку мислення та зв'язного мовлення, розвиває критичне мислення, світогляд, тому використання цього методу на уроках сучасно та своєчасно.

Тема 27. Microsoft Word та Excel. Засоби для ефективного контролю знань та співпраці в освітньому середовищі.

Ключові питання теми: Інтернет-технології сьогодні є системоутворюючим фактором розвитку інформаційного простору навчального закладу. Загальновідомо, що Інтернет – активний агент соціалізації особистості підлітків. Разом з тим, в процесі віддаленого навчання під час карантину, виокремилась категорія дітей, які не сприйняли позитивно навчання та спілкування з педагогами в онлайн середовищі. Таким чином, сучасна психолого-педагогічна служба отримала нове завдання – розробку превентивних заходів щодо ефективної Інтернет-комунікації для забезпечення якості освіти. Ми наводимо приклад практичного використання хмарного середовища шкільним психологом. Наші поради стануть в нагоді й тим педагогам, які ще не відчувають себе комфортно в онлайн просторі.

Тема 28. Зростання цікавості учнів до навчання через застосування ігрових методик на уроках.

Ключові питання теми: Однією з навичок майбутнього є комунікація, ми постійно працюємо над тим, щоб якісно розвивати цю компетентність

у наших учнів. Особливо, на уроках іноземних мов. Адже теоретичні знання є важливими, проте значно важливішим є практичний аспект. Сучасні діти ефективно навчаються, коли вони занурені, коли їм цікаво. Помічними у цьому процесі є ігрові методики, з якими ми ознайомимося під час виступу

Тема 29. Онлайн сервіси та додатки для дистанційного навчання.

Ключові питання теми: 1. Інструменти для різних типів уроків 2. Цифрові способи перевірки читацьких навичок. 3. Онлайн тестування, як засіб зворотнього зв'язку.

Тема 30. Ігрові засоби ІКТ під час практичних занять. Нестандартні уроки.

Ключові питання теми: Гра - це складне, багатогранне явище, яке неможливо однозначно трактувати. Навчальна гра може тривати від кількох хвилин до цілого уроку й може використовуватися на різних етапах, а також у позакласній роботі. Будь-яка гра включає три основні етапи: • - підготовчий формулюється мета гри, відбирається навчальний зміст, розробляється сценарій, готується обладнання, розподіляються ролі, проводиться інструктування тощо; • - безпосереднє проведення гри; • - узагальнення, аналіз результатів.

Тема 31. Реалізація формувального оцінювання через онлайн-інструменти.

Ключові питання теми: Освоїти платформу Classdojo

Тема 32. Предметні знання й ефективне застосування їх на практиці. Зарубіжна література у 5 класі Нової Української Школи.

Ключові питання теми: Молодь вивчає зарубіжну літературу по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання зарубіжної літератури. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Як полюбити чужу культуру, не зраджуючи своїй. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 33. Зарубіжна література. НУШ 5 клас. Підвищення кваліфікації

Ключові питання теми: Зарубіжна література в школі. Місце і роль зарубіжної літератури в 5 класі НУШ. Підручники з зарубіжної літератури. Особливості викладання зарубіжної в 5 класі НУШ

Тема 34. Дистанційне навчання. Додатки для планування, контролю та проведення уроків.

Ключові питання теми: Структура платформ для дистанційного навчання, спосіб їх використання, відстеження результатів учнів.

Тема 35. Робота з сучасними онлайн інструментами. Mentimeter для навчання та інтерактиву.

Ключові питання теми: в отриманні практичних знань та умінь, чіткого зрозумілого алгоритму роботи з сучасними онлайн інструментами для групової роботи та інтерактиву

Тема 36. Розширення знань учнів за допомогою візуальної інформації.

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 37. Залучення учнів через візуалізацію: інноваційні методи навчання.

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 38. Оволодіння пам'яттю: вивчення процесів пам'яті та методів покращення запам'ятовування.

Ключові питання теми: Під час тренінгу педагоги матимуть змогу ознайомитися з процесами пам'яті та навчитися методам ефективного запам'ятовування

Тема 39. Розширення можливостей викладачів: використання додатків Google для безперебійного освітнього процесу.

Ключові питання теми: Під час пандемії та війни сучасна освіта зіткнулась із проблемою організації дистанційного та змішаного навчання, організацією синхронного та асинхронного дистанційного навчання, проблемою освітян були вибір платформи та недостатня обізнаність з їх використання. Про переваги та плюси платформ для дистанційного навчання

Тема 40. Впровадження Державного стандарту базової середньої освіти на уроках Зарубіжної літератури НУШ

Ключові питання теми: - указати на сутнісні особливості та своєрідність інтерпретаційної діяльності на уроках зарубіжної літератури; - розкрити різноманітність інтерпретаційних підходів при аналізі літературних творів; - акцентувати увагу на взаємозалежності особливостей художньо - образного втілення та інтерпретації твору; - провести моделювання варіантів інтерпретацій літературного твору

Тема 41. Як вивчати класиків: нетривіальний урок літератури в НУШ

Ключові питання теми: як вивчати класиків зараз? нетривіальний укрліт - міф чи реальність? урок літератури - урок життя

Тема 42. Інтегрований підхід до викладання мови та літератури: як ефективно формувати ключові компетенції учнів

Ключові питання теми: Сутність компетентнісного підходу і його значення для сучасного освітнього процесу. Принципи інтегрованого викладання мови та літератури. Методики інтеграції мовного та літературного компонентів для розвитку різних типів компетенцій. Приклади інтегрованих уроків: від теорії до практики.

Тема 43. Формування життєвої компетентності на уроках української словесності як шлях до самореалізації учнів та учениць.

Ключові питання теми: Визначення ключових понять 'компетентність', 'життєва компетентність', 'саморозвиток', 'самовдосконалення', 'самореалізація'; опис форм та методів роботи для ефективної взаємодії на уроках словесності, зокрема в НУШ; створення безпечного освітнього середовища на уроках мови та літератури для відкритої комунікації, зв'язок навчання з життям.

Тема 44. Компетентнісний підхід у навчанні: Як об'єднати мову та літературу для розвитку учнів

Ключові питання теми: Сутність компетентнісного підходу і його значення для сучасного освітнього процесу. Принципи інтегрованого викладання мови та літератури. Методики інтеграції мовного та літературного компонентів для розвитку різних типів компетенцій. Приклади інтегрованих уроків: від теорії до практики.

Тема 45. Створення підтримуючої атмосфери: Психологічні аспекти взаємодії на уроках

Ключові питання теми: Визначення ключових понять 'компетентність', 'життєва компетентність', 'саморозвиток', 'самовдосконалення', 'самореалізація'; опис форм та методів роботи для ефективної взаємодії на уроках словесності, зокрема в НУШ; створення безпечного освітнього середовища на уроках мови та літератури для відкритої комунікації, зв'язок навчання з життям.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Академічна доброчесність у середній школі: методичні рекомендації. URL: <https://tinyurl.com/chesnist>
2. Аксініна І., Войтанішек О., Саніна О. Педагогічний коучинг: новація в шкільному менеджменті. Директор школи. Київ: Шкільний світ, 2018. № 23-24. С. 10-20.
3. Андрищенко О.О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2016. Вип. 51 (104). С. 67-73.
4. Арват Ф. С., Коваленко Є. І., Кириленко С. В., Шербань П. М. Культура спілкування : навч. метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.
5. Барна І.В. Загальна біологія: збірник задач. Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. 736 с.
6. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
7. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович. URL: <http://surl.li/dwuik>
8. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. №8-9.
9. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г.Васильців, Я.Д.Кочмарик, В.І.Блонська, Р.Л.Лупак. Київ: Знання, 2013. 207 с.
10. Біла книга. Діяльнісний підхід у школі./ Р. Паркер, Б.С. Томсен. The LEGO Foundation, 2019. 75 с. URL: <https://cutt.ly/H1FE8Wy>

11. Біла книга. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів./Дж.М.Зош, Е.Дж.Хопкінс, Х.Дженсен, К.Лю, Д.Ніл, К.Хірш-Пасек, С.Л.Соліс, Д.Вайтбред. The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: <https://cutt.ly/h1FRr1i>
12. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwoI>
13. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. Зарубіжна література в школах України. 2020. № 4. С. 12-17.
14. Богосвятська А.І. Методичні прийоми технології розвитку критичного мислення учнів через читання та письмо. Зарубіжна література в школах України, 2013. № 10. С. 20-25.
15. Богосвятська А.І. Розвиток інтегративного мислення учнів засобами мистецтва художнього слова. Зарубіжна література в школах України, 2012. № 9. С. 19-24.
16. Богосвятська А.І. Сучасні форми і методи навчання в системі формування духовно-моральної культури учнів. Зарубіжна література в школах України, 2014. № 11. С. 21-25.
17. Богосвятська А.І. Технології прилучення учнів до читання. Зарубіжна література в школах України, 2014. № 4.С. 2-9.
18. Богосвятська А.І. Технологія проблемного навчання і мислення на уроках літератури. Зарубіжна література в школах України, 2013. № 6. С. 28-32.
19. Богосвятська А.І. Формування системного і творчого мислення на уроках літератури. Зарубіжна література в школах України, 2014. № 9. С. 18-23.
20. Бондарчук О.І., Нежинська О.О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації: спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ, 2017. 36 с.
21. Бурдун В.М. Стратегічне планування. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П.Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
22. Використання ігрових технологій під час вивчення біології / Уклад. К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 141 с.
23. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти / А.Уварова. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf>
24. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.
25. Даниленко Л.І. Інтеграція знань у профільному навчанні біології (10-11 класи): навч.-метод. посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: ЧОІПОПП, 2014. 72 с.
26. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
27. Державний стандарт початкової освіти : Постанова КМУ від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
28. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://surl.li/wqqd>
29. Діти та війна. Навчання технік зцілення /Патрік Сміт, Атле Дирегров, Вільям Юле. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2022. 108 с.
30. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.
31. Досліджуємо світ цікаво : збірник дидактичних матеріалів до навчальних тижнів курсу «Я досліджую світ» за типовою освітньою програмою, розробленою авторським колективом під керівництвом Р.Шияна / авт.-уклад. Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 204 с.
32. Дубицкий А.Е., Семенов И.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ: Здоров'я, 1993. 462 с.

33. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа». Серія «Золота педагогічна скарбничка». 2009. 176 с.
34. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
35. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
36. Збірник документів по організації позашкільної освіти. Київ. 2002. 444с.
37. Інновації, що приносять результат / упоряд. Т. М. Загорулько. Харків : Основа, 2016. 158 с.
38. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.
39. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152 с.
40. Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63). С. 10-24.
41. Кoberник І., Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців : посіб. URL: <https://bit.ly/37kGdnf>
42. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>
43. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>. Дата перегляду: 30.11.2022.
44. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.
45. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996.
46. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
47. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
48. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс ; пер. с англ. Київ : УАМ, Вид. Хімджест, 2011. 580 с.
49. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту/ навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 423 с.
50. Кугуєнко Н.Ф. Активні та інтерактивні методи навчання як фактор забезпечення педагогіки успіху. Джерело пед. майстерності. 2008. № 2. С. 32-37.
51. Линьов К. Концепція розвитку закладу освіти: з чого починати (част. 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WMiLcW77tyM> .
52. Лук'янова Л.Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія]. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
53. Манько В. А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Харків, 2006. Вип. 25. С. 102-106.
54. Мариновська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до практики. Початкова освіта. 2011. № 32 (608). С. 3-5.
55. Мартинець Л. А. Управління професійним розвитком учителів : навч.-метод. посіб. / Л. А. Мартинець. - Вінниця : ДонНУ, 2016. - 87 с. Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності: стандарти та рекомендації. - URL : <https://cutt.lv/prnvgjh>
56. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. Молодий вчений. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 - 84.
57. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект.

навч. посіб. / Авт. колектив: за ред. З.В. Рябової. - Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021.-273 с.

58. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VVI00D>
59. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>
60. Мойсеюк Неля. Педагогіка. URL: <https://bit.ly/3z9M8cc>
61. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа : теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти». / О.Фідкевич, Н.Бакуліна. Київ : Генеза, 2019. 64 с.
62. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного навчання : навчально-методичний посібник / М. Васьуленко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
63. Нова українська школа : організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник / І.Старагіна, О. Волошенюк, О.Мокрогуз, О.Ганик. Київ : ПРОПАПІР, 2021. 160 с.
64. Нова українська школа : розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навчально-методичний посібник / І. Старагіна, В.Терещенко, А.Панченко. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.
65. Новгородська Ю. Г. Маркетингові технології як засіб ефективного управління закладом освіти / Ю. Г. Новгородська In: The 7th International scientific and practical conference "World science: problems, prospects and innovations"(March 24—26, 2021). Perfect Publishing, Toronto, Canada. - 2021. - С. 592-601.
66. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С.36 – 42.
67. Осадчий І.Г. Педагогіка якості освіти: бери й роби. Посібник із менеджменту якості для керівників закладів загальної середньої освіти. Київ: «Видавнича група «Шкільний світ». 2021. 272 с.
68. Освітнє лідерство : від теорії до практики : монографія / За наук. рсд. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка [Електронне видання]. - Київ ; Кривий Ріг : вид. Р. А. Козлова, 2021. -296 с.
69. Підприємництво для школярів. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/pidpriemnictvo-dla-skolariv-modul-3>
70. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. URL: http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn_10.pdf
71. Податковий кодекс Україн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
72. Про деякі питання організації надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти : Наказ МОН від 20.09.2024 №1349. URL: <https://bit.ly/4gz4fh2>
73. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
74. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
75. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
76. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: наказ

МОН України від 10.12.2021 № 1340. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>

77. Програма PISA (програма міжнародного оцінювання учнів). Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2011. № 11-12. С. 39-68. URL: <http://surl.li/edklu>
78. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
79. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя. Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.
80. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловійова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>
81. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
82. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с
83. С. 9-14.
84. Савченко О.Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 104 с.
85. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Е. А. Пінковської, Т. В. Черкашиної. Укладач А. В. Аносова. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.
86. Северинова А.М. Забезпечення ефективного освітнього процесу під час викладання фізики і хімії. Педагогічний вісник. 2020. №3 (101). С.41-45.
87. Сенчина Н. Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
88. Сич Т. В. Управління людськими ресурсами закладу освіти : [навч. посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Управління навчальним закладом» спеціальності 073 «Менеджмент»] І Т. В. Сич // Держ. закл. «ЛНУ імені Тараса Шевченка». - Старобільськ, 2021. - 283 с.
89. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
90. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
91. Скидан М.А., Євдін О.М. , Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
92. Супервізія : професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : поради для супервізорів (наставників). - URL : <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%DO%BF%DO%B5%P1%80%P0%B2%P1%96%P0%B7%P1%96%P1%8F.pdf>
93. Технології професійного розвитку педагогів: методичний поради / Упорядники: Тамара Михайлівна Сорочан, Марина Іванівна Скрипник; навч.-метод. посіб.; Держ. вищ. навч. зал. «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2016. 231 с. URL: <https://bit.ly/3j19Fso>
94. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p0l8NA1>
95. Топузов О.М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
96. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. / О.І. Пометун. Київ, 2020. 104 с.

97. Фінансова просвіта. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/finansova-prosvita>
98. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34, 133-139.
99. Фундаментальні цінності академічної доброчесності ; пер. з англ. II Міжнародний центр академічної доброчесності. - 2019. - 39 с. - URL : <https://www.skcptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Valucs-Ukr.pdf>
100. Хіміч О. П. Розвиток творчих здібностей особистості. Педагогічна майстерня. 2015. № 2. С. 43-47.
101. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. - К. : «Академвидав», 2012. - 208 с.
102. Цифрова трансформація освіти і науки [Електронний ресурс] : сайт. URL: <https://bit.ly/3iZgvys>
103. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. Молодь і ринок, 2012. № 12. С. 136-139.
104. Шамрай С.М. Біологічні експерименти в школі / С.М. Шамрай, К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2003. 96 с.
105. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
106. Шевчук А. С. Формування навичок рефлексії у дітей: ранкова зустріч «Мистецький досвід». Музичний керівник. 2021. № 5. С. 4-7.
107. Шевчук А.С. Інтегрована відповідальність, або Зони впливу різних фахівців на музичне виховання дітей. Музичний керівник. 2020. № 4. С. 4-10.
108. Штомпка П. Доверие в эпоху глобализации. Социальная политика и социология. 2006. № 4. С. 8-15.
109. Щербак О.І., Софій Н.З., Бович Б.Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2014. 136 с.
110. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про повну загальну середню освіту» : лист МОН від 08.04.2020 №1/9-201. URL: <https://bit.ly/3wlUDiR>
111. Як підвищити креативність? Тренінг, спрямований на формування креативності. Шкільний світ. 2007. № 23-24. С. 19-35.
112. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ., 2019. 168 с.
113. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71.
114. Capt V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>
115. Ehsan Taebi. Reflection in a Spontaneous World. URL: <http://surl.li/eakxc>
116. Heick.T. The Characteristics of a Highly Effective Learning Environment. URL: <http://surl.li/eakxu>
117. Lesen, Schreiben, Hören, Spielen, Sprechen: Deutsch lernen im Internet. URL: <http://surl.li/eakxx>
118. Profil européen pour la formation des enseignants de langue étrangère : un cadre de référence (Le Guide). URL: <http://surl.li/ealao>
119. Rubin, S., & Schechter, N. (1997). Exploring the social construction of bereavement : Perceptions of adjustment and recovery in bereaved men. American Journal of Orthopsychiatry, 67, 279-289.
120. Smit R. Formative Beurteilung im kompetenz- und standardorientierten Unterricht. URL: <http://surl.li/eakye>
121. Stroebe, M., Schut, H. (2010). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description, Death Studies, 23:3, 197-224. URL: <https://doi.org/10.1080/074811899201046>
122. Sullivan, K. (2015). An Application of Family Stress Theory to Clinical Work with Military Families and Other Vulnerable Populations. Clinical Social Work Journal, 43(1), 89-97.

Додаткова література:

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Київ, 2019, 47 с.
2. Алгоритм дій місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування, органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу. URL: <https://bit.ly/3YnKDDS>
3. Аносов І. П., Елькін М. В., Головкова М. М., Коробченко А. А. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. Мелітополь : Видавн. будинок ММД, 2015. 218 с. URL: <https://cutt.ly/OboAZIy>.
4. Бзовська Л., Ковнацька Р. Навчаємося через гру. Добірка ігрових вправ для учнів I-III класів. Львів : ЛМГО «Центр освітньої політики», 2020. 304 с.
5. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2019. 240 с. URL: <https://bit.ly/3WgK1Ou>
6. Борисенко В. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підхід. 2017. URL: <https://bit.ly/3hxpBSJ>
7. Гондарева Г.В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти. 2013. № 2. С. 260-264.
8. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
9. Гоулман Даніел, Бояціс Річард, Маккі Енні. Емоційний інтелект лідера / пер. з англ. Валерія Глінка. 3-тє вид. К.: Наш Формат, 2021. 288 с.
10. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник /упор. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <https://cutt.ly/70zsIND>
11. Даниленко Л.І. Вивчення фізичних явищ у живій природі у процесі викладання курсу біології: навч.- методичний посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2010. 110 с.
12. Даниленко Л.І. Світочі української науки: життя та наукова діяльність: метод. посібник /Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнед та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 104 с.
13. Державний стандарт початкової освіти : постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 №688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
14. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
15. Коберник О. М. Проективна педагогіка і національна школа. Шлях освіти. 2006. № 7. С. 7-9.
16. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458.
17. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
18. Крижанівський В.В. Природнича освіта в умовах реформування Нової української школи. Педагогічний вісник, 2022. № (3)109. С. 32-33.
19. Кубрак О. В. Етика ділового повсякденного спілкування. Суми : ВТД «Університетська книга», 2002. 208 с.
20. Ларіонова Н. Електронні освітні ігрові ресурси в освітньому процесі початкової школи : науково-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 96 с.
21. Матюха Г. В., Салло Ю. В. Організація групової роботи на уроках англійської мови. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. С. 271-274.
22. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL:

<https://bit.ly/3XKqdVt>

23. Нова українська школа зустрічає першокласників / авт.-уклад. Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 216 с.
24. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
25. Освітня програма навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3ckLjDp>
26. Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій : методичні рекомендації для позашкільця / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL : <https://bit.ly/3VVI00D>
27. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин. Київ: Кондор, 2008. 356 с.
28. Пітерсон Д. 12 правил життя. Як перемогти хаос/ пер. з англ. Дмитро Кожедуб. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2021. 384 с.
29. Про анкету самооцінювання : наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021№ 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-anketu-samoocinyuvannya/>
30. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
31. Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти : наказ МОНУ від 01.04.2022 №289. URL: <http://surl.li/coorgq>
32. Розвиваємо громадянські компетентності з 1 класу / під заг. ред. Н.Бібік, М.Араджіоні. Київ : ФОП «Парашин К.С.», 2018. 880 с.
33. Самооцінювання закладу освіти: ефективний інструмент підвищення управлінської діяльності. URL: <https://bit.ly/3wUZ8lt>
34. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
35. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
36. Северинова А.М. Здійснення переходу до компетентнісної моделі навчання та впровадження нових методичних підходів у вивчення фізики. Педагогічний вісник. 2018. №3 (93). С.38-40
37. Скрипник М. І. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik. Київ, 2016. 231 с.
38. Степаненко О.О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. Педагогічні науки, 2018. С. 198-204.
39. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 р. № 1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
40. Удовиська Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. 407-416.
41. Удовиська Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. С. 407-416.
42. Управління особистими фінансами : навчальний посібник / Н.А. Ясинська. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 352 с.
43. Фасоля А. Читацька компетентність: що формуємо, що і як перевіряємо й оцінюємо. Дивослово, № 9. 2017. С. 8-15.
44. Фінанси: Практикум: Навч.посіб. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І. Київ: Знання, 2008. 279 с.

45. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт.кол. Київ, 2019. 272 с.
46. Черкашина Т. В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 162 с.
47. Чмут Т. К., Чайка Т. Л. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Чернігів : Вид-во Знання, 2007. 204 с.
48. Шість цеглинок методичний посібник / упор. О. Рома – The LEGO Foundation, 2018. 35с. URL: <https://cutt.ly/b0zhk4l>
49. Ягенська Г.В. Формування дослідницьких умінь учнів 7-9 класів на уроках та в позакласній роботі з біології / Г.В. Ягенська. Луцьк. 105 с.
50. European Diploma in Psychology: Draft Proposal prepared for consultation from the EuroPsy2 Project Group. Version 2.7 revised. October 2003. URL: <http://www.europsy.eu.com>